

Standpunt Stichting Geen Grens inzake het 'provinciaal beleidskader internationalisering' met als titel 'Vernieuwend Verbinden over grenzen heen'.

De Stichting Geen Grens heeft met interesse kennis genomen van het provinciaal beleidskader internationalisering met als titel 'Vernieuwend Verbinden over grenzen heen'. De notitie geeft een goed en helder overzicht van de relatie van de provincie met haar internationale omgeving en de mogelijkheden daarvan voor een sterkere toekomst van de Limburgse samenleving. Ook de ambitie om verantwoordelijkheid te nemen voor de actualisering van die mogelijkheden spreekt duidelijk uit het kader - zij het dat het nog niet geheel duidelijk is of de provincie hier ook regie in gaat voeren.

Positief is ook het belang dat de provincie toekent aan het onderhouden van goede contacten met alle spelers (nadruk op public affairs). Dit is een belangrijke voorwaarde om grensoverschrijdend succesvol te zijn. Maar het meest is de Stichting Geen Grens tevreden over het feit dat het centrale thema van de nota gericht is op het scheppen van verbindingen tussen mensen en organisaties over grenzen heen.

De Stichting Geen Grens beoogt om de grensoverschrijdende samenwerking tussen de provincie Limburg en de Duitse en Belgische ommelanden te bevorderen en te versterken: de Euregio als productieve factor in zowel economisch als sociaal als cultureel opzicht. Vanuit dat perspectief hebben we het beleidskader bestudeerd en brengen graag de volgende punten/aanbevelingen onder uw aandacht. Daarbij benadrukken we vooral het belang van de sociale en culturele dimensie van de grensoverschrijdende mobiliteit - naast dat van de economie. Dit, omdat grensoverschrijdende samenwerking alleen effectief wordt, als het draagvlak krijgt bij de euregionale burger. En dat draagvlak ontstaat vooral door de ontwikkeling van stedenbanden (MAHHL) en grensoverschrijdende samenwerking binnen het onderwijs, de culturele sector, verenigingsleven en - met het oog op de toekomst - jongerenorganisaties.

a. 'Vernieuwend Verbinden over grenzen heen': grensoverschrijdend openbaar vervoer

In het provinciaal beleidskader staat dat 'volgens de atlas voor gemeenten hebben steden langs de grens de meeste baat bij Europese samenwerking (pag. 9)'. Wij wijzen in dit verband op de MAHHL-samenwerking, waarop u in uw notitie weinig ingaat. De Euregio is een geürbaniseerd gebied, echter zonder een echt stedelijk hart. De steden Aken, Luik, Hasselt, Genk en Maastricht, Heerlen en Sittard (MAHHL⁺-gemeenten) kunnen als samenwerkend stedelijk netwerk de sociaal-economische en culturele samenhang binnen Euregio Maas-Rijn versterken. Agglomeratievorming versterkt de euregio en is een bindmiddel. Daarom is het van groot belang dat het grensoverschrijdend openbaar vervoer tussen de euregionale MAHHL-steden substantieel wordt verbeterd.

De Stichting Geen Grens pleit voor een ambitieus en integraal OV-project met als deelnemers de MAHHL-stedenband, de Nederlands-Vlaamse grensgemeenten, beide Limburgen¹ en Nederland en Vlaanderen. In dit verband pleiten wij onder andere voor een innovatieve OV-verbinding (sneltram) tussen Genk-Maasmechelen en Sittard-Geleen². Na de succesvolle afronding van de buitenring, de tunnel in Maastricht en de verdubbeling van de spoorverbindingen Landgraaf-Herzogenrath is er behoefte aan een majeur en ambitieus (werkgelegenheids)project. Kortom letterlijk 'Vernieuwend Verbinden per Spoor en OV'.

In het kort:

- Verbeter het openbaar vervoer tussen de MAHHL+-steden substantieel;
- Leg een innovatieve OV-verbinding (sneltram) tussen Genk-Maasmechelen en Sittard-Geleen aan.

b. 'Vernieuwend Verbinden over grenzen heen': culturele samenwerking

Culturele samenwerking is van eminent belang voor de vitaliteit van grensoverschrijdende samenwerking. Culturele wijzen van doen en verschillen in taal worden soms als probleem, soms als uitdaging benoemd. Om de barrières te slechten pleiten wij ervoor dat de provincie het initiatief van de gemeenten Genk en Hasselt om in 2030 culturele hoofdstad van Europa te zijn, ondersteunt. Het project draagt dan de titel: 'Maasland: culturele hoofdstad'. De vier MAHHL-steden (Genk, Maastricht, Hasselt, en Sittard-Geleen), de cultuurorganisaties en kunstopleidingen zouden dit project samen moeten trekken³. Bijzondere aandacht behoeft de jongerencultuur in dit project!

Culturele projecten zoals 'de grensverleggers'⁴ moeten rechtstreeks ingezet worden op de culturele samenwerking tussen beide Limburgen.

Naast dit bilateraal project pleit de Stichting ook voor een volwaardige museumkaart voor alle musea in de Euregio Maas-Rijn, en de introductie van een euregionale cultuuragenda. Een euregionale museumkaart en cultuuragenda zijn van wezenlijk belang voor de zichtbaarheid van de euregio en de euregionale saamhorigheid.

In het kort:

- Ondersteun de ambitie van Genk en Hasselt voor het binnenhalen van 'Maasland: culturele hoofdstad';
- Zet het project 'de Grensverleggers' rechtstreeks in op de samenwerking tussen de beide Limburgen;
- Introduceer een volwaardige Euregionale museumkaart;
- Introduceer een volwaardige Euregionale cultuuragenda.

¹ Grensoverschrijdende bereikbaarheid is een kernambitie van de Provincie Limburg. Met aantakking op het Belgische deel worden de woon-, werk- en onderwijsgebieden aan weerszijden van de grens verbonden (verbeteren vestigingsklimaat).

² 'Uiteraard vragen campussen excellente ontsluiting, zoveel mogelijk op een duurzame wijze, via OV en fiets. Die bereikbaarheid heeft ook betrekking op de verbindingen naar andere campussen en kenniscentra in de euregio' (pag. 29. Missiegedreven economisch beleidskader van Provincie Limburg d.d. 14 april 2020.

³ In het Bestuursakkoord 2019-2024 van de Gemeente Genk 'Samen Genk Verbinden' spreekt Genk de ambitie uit om zich samen met Hasselt kandidaat te stellen voor Europese culturele hoofdstad 2030.

⁴ www.deburen.eu/project/17/grensverleggers.

c. **'Vernieuwend Verbinden over grenzen heen': prioriteit voor euregionalisering onderwijs**

De Stichting Geen Grens vindt dat de euregionalisering van het onderwijs onvoldoende aandacht krijgt. Net als staatssecretaris Knops maken wij ons in dit verband zorgen over de euregionale mindset in het onderwijs⁵. Wij adviseren dan ook om de uitgangspunten van het visiedocument⁶ van de Stuurgroep Euregionaal Onderwijs deel te laten uitmaken van het provinciaal beleidskader internationalisering. Hieraan gerelateerde vragen zijn dan onder andere: hoeveel eurescholen⁷ zijn er? Hoe staat het met de buurtalen in MBO/HBO? Hoeveel studenten lopen stages in de buurlanden? Hoeveel Limburgse scholen hebben een samenwerkingspartner in de Euregio?

De Stichting Geen Grens is vervolgens van mening dat het stimuleren van buurtalen en het bevorderen van kennis over culturen aan weerszijde van de landsgrenzen, moet leiden tot structurele uitwisseling-programma's tussen onderwijsinstellingen in de Euregio. Terecht gaat in het provinciaal beleidskader veel aandacht uit naar en middelen beschikbaar gesteld voor Europese projecten voor hoogopgeleiden, te weten: Model European Parlement (MEP), Young European Talent (YET), YUFE (Young Universities for the future of Europe) en Working on Europe. Echter, naast deze aandacht voor het hoger onderwijs moet er ook meer aandacht komen en middelen beschikbaar zijn voor de euregionalisering van het onderwijs van basisonderwijs tot MBO/HBO⁸. Het jaarlijks organiseren van een euregionale studie- en beroepskeuzemarkt, georganiseerd door de provincie, verdient in dit verband aanbeveling. Ook zou de in het collegeprogramma 'Vernieuwend Verbinden' (pag. 19) genoemde ambitie om te komen tot 'een Euregionaal ontmoetingscentrum om het grensoverschrijdend leven, leren en werken te stimuleren' in dit kader verdere uitwerking behoeven in de notitie internationalisering. Een project vergelijkbaar met 'Onbegrensd'⁹ waarbij alle Limburgse scholen de mogelijkheid geboden wordt om grensoverschrijdend samen te werken met scholen uit de grensregio's, zou hier als leidraad kunnen dienen.

In het kort:

- Wij adviseren dan ook om de uitgangspunten van het visiedocument van de Stuurgroep Euregionaal Onderwijs deel te laten uitmaken van het provinciaal beleidskader internationalisering;
- Stimuleer in het onderwijs op alle niveaus kennis en beheersing van buurtalen en cultuur;
- Stimuleer naast projecten voor het hoger onderwijs ook de euregionalisering van het overige onderwijs: van basisschool tot MBO/HBO;
- Faciliteer grensoverschrijdende samenwerking tussen scholen in het kader van de ambitie tot inrichting van een 'Euregionaal Ontmoetingscentrum'.

⁵ Toespraak van Nederlandse Staatssecretaris Knops van o.a. grensoverschrijdende samenwerking bij de Dies Natalis Open Universiteit Heerlen, op 26 september 2019.

⁶ De Expertgroep en Stuurgroep Euregionaal onderwijs hebben een visiedocument opgesteld met uitgangspunten voor nieuw beleid. Ook het onderzoek van Service Science factory biedt aanknopingspunten voor toekomstig beleid.

⁷ Er schijnt slechts een eureschool in het voorgezet onderwijs te zijn.

⁸ Zuyd Hogeschool zet in haar Kwaliteits-afspraken Zuyd Hogeschool 2019-2024 duidelijk in op euregionalisering.

⁹ www.kijkenoverdegrens.nl .

d. 'Vernieuwend Verbinden': aandacht voor positie grenswerkers

Een positieve bijdrage aan de positie van grenswerkers wordt al geleverd door het bestaande netwerk van grensinfopunten en servicepunten. Door de grensoverschrijdende arbeidsbemiddeling levert dit netwerk een essentiële bijdrage aan de grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit. Daarnaast ontzorgt het Expat Centre Maastricht werkgevers bij het aantrekken van hoogopgeleide internationals – expats - met betrekking tot info over wonen en werken in de regio Zuid Limburg.

Twee aspecten verdienen echter meer aandacht. Allereerst de positie van tijdelijke grenswerkers. Voor de vele vaak laag- opgeleide en laagbetaalde arbeidsmigranten uit de Europese Unie, die vaak tijdelijk werkzaam in Limburg, bestaat er geen vorm van dienstverlening. Het zou goed zijn als aan deze groep in het provinciaal beleidskader internationalisering aandacht wordt besteed.

Het tweede punt betreft de gewone grenswerker; wet- en regelgeving richt zich vaak op arbeid binnen de grenzen, niet over de grenzen heen. Ook is er in de landelijke politiek weinig aandacht voor de vraagstukken van de grenswerker. Naar onze opvatting maakt ITEM scherpe juridische analyses, doch als het gaat om de vertaling ervan in de praktijk en in politiek handelen met betrekking tot de problemen van grenswerkers, vallen de resultaten vooralsnog tegen. Daarom stelt Stichting Geen Grens voor om de problemen van grenswerkers en de mogelijke oplossingen ervan te laten verzamelen door de euregio's c.q. grensinfopunten en deze op een jaarlijkse grenswerkersbijeenkomst in het Gouvernement aan te bieden aan de nationale en Europese parlementsleden.

In het kort:

- Pleit in het 'provinciaal beleidskader internationalisering' voor de inrichting van een servicecentrum voor tijdelijke grenswerkers (vaak laag betaald en geschoold) gericht op informatie over wonen en werken;
- Verzamel de problemen van grenswerkers (en de mogelijke oplossingen) door de euregio's c.q. grensinfopunten en presenteer deze op een jaarlijkse grenswerkersbijeenkomst in het Gouvernement aan de nationale en Europese parlementsleden.
-